

met een van die *raiders* – het zoeken evenwel en soms ook de jacht op verdachte schepen in de archipel die bij nader onderzoek bevriende schepen bleken te zijn ('iedereen zag plotseling spoken', schreef Helfrich later¹), stelden hoge eisen aan het uithoudingsvermogen van de bemanningen en veroorzaakten slijtage aan de schepen-zelf.

Het kostte Helfrich dan bovendien nog moeite te voorkomen dat aan de marine in Indië krachten onttrokken werden om aan de marine in Engelse wateren te worden toegevoegd. In december '39 had hij de kanonneerboot 'Flores' naar Nederland moeten laten terugvaren en in april '40 de torpedootjager 'Van Galen'; dat laatste schip ging in de Meidagen van '40 bij Rotterdam verloren – nadien oefende Furstner als bevelhebber van de Nederlandse zeestrijdkrachten van Londen uit een voortdurende pressie op Helfrich uit om personeel voor de in Engeland gestationeerde marineschepen af te staan. 'De strijd in Europa', seinde Furstner in september '41 aan Helfrich,

'is nog lang niet gewonnen . . . Zowel bij ons als bij onze bondgenoten moet alles op alles worden gezet om de Duitsers te verslaan, wanneer nodig zelfs met naar Engeland opzenden van eenheden der Koninklijke Marine uit Indië. *Japan komt daarna* en het zou nodig kunnen zijn, tijdelijk in Oost-Azië in het defensief te blijven, totdat meer strijdkrachten voor dat operatieterrein kunnen worden beschikbaar gesteld'² –

nu, voor dat naar Engeland opzenden van eenheden uit de Indische wateren voelde Helfrich niets. Hij had er al zo weinig.

★

In '40-'41 bestond de Koninklijke Marine in Indische wateren uit twee

gebracht maar dat schip had, voor dit geschiedde, zijn positie kunnen uitseinen. Helfrichs opdracht was, de aanval op de *Admiral Scheer* door te zetten tot het uiterste. 'Dat betekent', legde de commandant van een groep vliegboten van de Marineluchtvaartdienst aan de Enquêtecommissie uit, 'dat *hij* kapotgaat of *jij*. In dit geval waren *wij* het vermoedelijk geweest, want het schip was eigenlijk te sterk voor ons.' (getuige W. van Prooijen, *Enq.*, dl. VIII c, p. 356).

¹ C. E. L. Helfrich: *Memoires* (1950), dl. I, p. 59. ² Telegram, 19 sept. 1941, van Furstner aan Helfrich in: (Chef van de marinestaf, Bureau maritieme historie) A. N. de Vos van Steenwijk: 'Schets van het marinebeleid in de Tweede Wereldoorlog' (1977), p. 189.